

Copyright © The Author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2026.4.169>

УДК 658.15:005.31:005.52

О. В. Єгорова,

к. е. н., доцент, професор кафедри фінансів, економічних досліджень і туризму, Полтавський державний аграрний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6868-2103>

О. В. Павленко,

здобувач ступеня доктора філософії,

Полтавський державний аграрний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0007-9945-2603>

ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИЙНЯТТЯ ФІНАНСОВИХ РІШЕНЬ: ПІДХОДИ ТА АНАЛІТИЧНІ ІНСТРУМЕНТИ

О. Yehorova,

PhD in Economics, Professor of the Department of Finance, Economic Research and Tourism, Poltava State Agrarian University

О. Pavlenko,

Postgraduate student, Poltava State Agrarian University

**INFORMATION AND ANALYTICAL SUPPORT FOR FINANCIAL
DECISION-MAKING: APPROACHES AND ANALYTICAL TOOLS**

Досліджено теоретичні та прикладні засади інформаційно-аналітичного забезпечення прийняття фінансових рішень в умовах нестабільного та невизначеного бізнес-середовища. Доведено актуальність дослідження, зумовлену визначальною роллю фінансових рішень у забезпеченні ефективного функціонування суб'єктів господарювання та наявними обмеженнями використання сучасних інформаційно-аналітичних методів на практиці. Обґрунтовано необхідність підвищення якості аналітичного обґрунтування фінансових рішень в умовах стрімкого зростання обсягів інформації та цифровізації управлінських процесів.

Узагальнено основні наукові підходи до трактування поняття «фінансове рішення» (економічний, управлінський, системний, інформаційно-аналітичний, поведінковий та нормативно-регуляторний). Запропоновано авторське визначення фінансового рішення як результату обґрунтованого вибору дії, спрямованої на досягнення фінансових цілей суб'єкта, що формується на основі оцінки достовірної та релевантної інформації та застосування сукупності аналітичних методів її обробки й інтерпретації.

Розглянуто послідовність процесу прийняття фінансових рішень з акцентом на інформаційні, аналітичні та управлінські процедури. Обґрунтовано доцільність поєднання кількісних і якісних методів аналізу, що забезпечує підвищення якості оцінювання варіантів рішень і врахування чинників невизначеності та поведінкових викривлень.

Розкрито типологію сучасної системи аналітичної підтримки фінансових рішень, що включає дескриптивну, діагностичну, предиктивну та прескриптивну типи аналітики. Показано як зазначені типи послідовно формують підґрунтя для прийняття фінансових рішень. Доведено, що ефективність прийняття фінансових рішень значною мірою залежить від рівня інтеграції сучасних інформаційно-аналітичних інструментів.

Практична значущість дослідження полягає у можливості використання його результатів для вдосконалення фінансового менеджменту організацій та впровадження сучасних аналітичних систем

підтримки прийняття рішень. Перспективи подальших досліджень пов'язані з вивченням синергії використання формалізованих і експертних методів, можливостей штучного інтелекту та технологій великих даних, а також оцінюванням ефективності інформаційно-аналітичного забезпечення фінансових рішень.

The article examines the theoretical and applied foundations of information and analytical support for financial decision-making in conditions of an unstable and uncertain business environment. The relevance of the study is substantiated by the crucial role of financial decisions in ensuring the effective functioning of economic entities, as well as by existing limitations in the practical application of modern information and analytical methods. The necessity of improving the quality of analytical justification of financial decisions in the context of rapid growth of information volumes and digitalization of management processes is emphasized.

The main scientific approaches to the interpretation of the concept of “financial decision” (economic, managerial, systemic, information-analytical, behavioral, and regulatory) are generalized and supplemented with additional ones, in particular risk-oriented, ethical, and institutional approaches. Based on the synthesis of existing approaches, the author’s definition of a financial decision is proposed as the result of a reasoned choice of action aimed at achieving the financial goals of an entity, formed on the basis of evaluating reliable and relevant information and applying a set of analytical methods for its processing and interpretation.

The sequence of the financial decision-making process is considered with a focus on information, analytical, and managerial procedures used at different stages—from data collection and processing to implementation and control of decisions. The expediency of combining quantitative and qualitative analysis methods is substantiated, which ensures increased accuracy in evaluating decision alternatives and taking into account uncertainty factors and behavioral biases.

The typology of the modern system of analytical support for financial decisions is revealed, including four types of analytics: descriptive, diagnostic, predictive, and prescriptive. It is shown how these types consistently form the basis for financial decision-making—from the analysis of historical data to the development of managerial recommendations and strategic decisions. It is proven that the effectiveness of financial management, particularly financial decision-making, largely depends on the level of integration of modern information and analytical tools and decision support technologies.

The practical significance of the study lies in the possibility of applying its results to improve financial management in organizations and to implement modern analytical decision support systems. Prospects for further research are associated with studying the synergy of formalized and expert methods, exploring the possibilities of using artificial intelligence and big data technologies, as well as evaluating the effectiveness of information and analytical support for financial decisions.

Ключові слова: *фінансові рішення, прийняття рішень, інформаційно-аналітичне забезпечення, бізнес-аналітика, системи підтримки прийняття рішень, аналітика даних.*

Keywords: *financial decisions, decision-making, information and analytical support, business analytics, data analytics, decision support systems.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Прийняття рішень, зокрема фінансових, є одним із ключових процесів інтелектуальної діяльності людини, спрямованим на пошук і порівняння альтернатив задля вибору оптимального варіанта дій. Результати фінансових рішень мають важливі наслідки для всіх економічних акторів – як для окремих домогосподарств, так і для організацій. Корпоративні управлінські рішення у сфері фінансів

приймаються посадовими особами компаній щодо їхніх фінансових ресурсів з метою забезпечення їх безперебійного функціонування та сталого розвитку.

Сучасний бізнес функціонує у середовищі, яке характеризується високим рівнем невизначеності, складності та динамічності. У таких умовах підготовка та прийняття управлінського рішення, зокрема фінансового, є важливішим завданням менеджменту. Прийняття рішень відбувається на всіх етапах управління бізнесом та є складником усіх його функцій – планування, організації, мотивації та контролю. Особливості сучасного бізнес-середовища суттєво посилюють вимоги до інформаційно-аналітичного забезпечення: зростає потреба у швидкій обробці значних масивів даних, підвищується роль прогнозування та сценарного аналізу, зростають ризики помилок, пов'язаних із ситуаціями високої невизначеності тощо.

При прийнятті фінансових рішень застосовують різноманітні методологічні підходи, спрямовані на вибір обґрунтованого варіанта дій із наявних альтернатив. В умовах швидкого розвитку цифрових технологій безальтернативним є використання сучасних аналітичних інструментів, систем підтримки прийняття рішень та інструментів штучного інтелекту.

Проте складність визначення методологічних засад прийняття фінансових рішень виникає вже на етапі формулювання цього поняття, оскільки існують різні підходи до його трактування – економічний, управлінський, інформаційно-аналітичний, поведінковий тощо, що, у свою чергу, зумовлює наявність багатьох дефініцій.

Водночас наявні чинники та суперечності, що ускладнюють підвищення ефективності використання інформаційно-аналітичного забезпечення прийняття фінансових рішень. Насамперед, це непоодинокі випадки відсутності підвищення ефективності фінансового менеджменту на фоні швидкого збільшення обсягів доступної інформації, що свідчить про розрив між накопиченням даних та їх аналітичним осмисленням. Також важливим є пошук балансу між використанням формалізованих і інтуїтивних підходів у процесі прийняття рішень, оскільки застосування кількісних моделей не

лише не виключає, але й потребує залучення експертів для якісної інтерпретації отриманих результатів. Крім того, є невідповідність між наявними та потенційними можливостями сучасних інформаційних технологій і рівнем їх фактичного впровадження у практичну діяльність.

Отже, дослідження інформаційно-аналітичного забезпечення прийняття фінансових рішень, зокрема систематизація підходів та узагальнення аналітичних інструментів його реалізації, є важливим науковим і практичним завданням. Теоретичне опрацювання цього питання створює підґрунтя для поглиблення можливостей аналізу інформації, необхідної для обґрунтованого прийняття фінансових рішень, що, у свою чергу, дозволяє відокремлювати факти від припущень та уникати імпульсивних, необґрунтованих дій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання інформаційно-аналітичного забезпечення прийняття фінансових рішень є об'єктом багатьох сучасних наукових досліджень, що охоплюють як теоретичні засади прийняття рішень, так і питання формування інформаційно-аналітичних систем.

Теоретичні основи прийняття управлінських рішень закладено у класичних роботах XX століття, зокрема у праці Г. Саймона [10], в якій обґрунтовано концепцію обмеженої раціональності. На думку вченого, більшість людей є лише частково раціональними, а рішення приймаються в умовах обмежень, зокрема когнітивних здібностей індивідів, неповноти інформації та обмеженого часу на прийняття рішення. Разом із тим, зазначена концепція зосереджується переважно на характеристиках суб'єкта прийняття рішень і не враховує повною мірою роль інформаційно-аналітичного забезпечення як чинника підвищення їх якості, що зумовило подальший розвиток відповідних досліджень.

Подальший розвиток наукових підходів до прийняття рішень, зокрема фінансових, пов'язаний із посиленням уваги до якості інформаційно-аналітичного забезпечення та його впливу на результати вибору в умовах невизначеності, ризику та динамічного середовища.. Зокрема, Х. А. Н. Аль-

Рефіай, А. С. Абдулхусейн та С. С. К. Аль-Шейх [2] наголошують на важливості якості облікової інформації як бази формування інформаційно-аналітичної системи прийняття фінансових рішень.

Інноваційним для свого часу стало формування концепцій систем підтримки прийняття рішень Д. Дж. Пауером. Зокрема, він обґрунтував підхід до інтеграції даних, моделей та аналітичних процедур у єдине середовище управління підприємством, довівши, що такі системи формують не лише технологічне, але й методологічне підґрунтя прийняття рішень, визначаючи логіку збору, обробки та інтерпретації фінансової інформації. [6]. Подальший розвиток цей підхід отримав у роботі К. К. Лаудон та Дж. П. Лаудон [5], в якій інформаційні системи розглядаються як ключовий елемент функціонування цифрових компаній.

Суттєвий внесок у розвиток наукових уявлень про роль даних у прийнятті рішень зроблено у працях сучасних дослідників, які обґрунтовують значення бізнес-аналітики, інтелектуального аналізу даних та управління на основі даних. Так, у дослідженні Х. Чен, Р. Х. Л. Чан, В. К. Сторі [3] прослідковано трансформацію бізнес-аналітики від інструменту підтримки рішень до джерела стратегічної цінності. Багато досліджень [4; 7; 9; 12] присвячено ролі аналітики як ключового чинника конкурентоспроможності підприємств. Зокрема, В. Тріє [12] узагальнює підходи до оцінювання ефективності бізнес-аналітики та визначає результати від її впровадження у процесі прийняття управлінських рішень. Р. Шарда, Д. Делен, Е. Турбан [9] систематизують підходи до використання сучасних аналітичних інструментів у менеджменті. Водночас зазначені дослідження зосереджуються переважно на технологічному аспекті обробки даних, а питання їх інтеграції у процес прийняття фінансових рішень як цілісної системи залишаються недостатньо вченими.

Окремий напрям сучасних досліджень пов'язаний із використанням великих даних та хмарних технологій у фінансовому менеджменті. Багато дослідницьких груп, зокрема під керівництвом Т. Адевале [1], Л. Сун [11] та

В. Чжан [13] акцентують увагу на інтеграції Big Data та цифрових технологій у процес обґрунтування фінансових рішень. Так, у праці [1] запропоновано нову парадигму фінансового аналізу на основі великих даних та хмарного обліку, що підтверджує ефективність використання сучасних ІТ-рішень для обґрунтування стратегічних фінансових рішень. Однак інтеграція таких технологій у практику прийняття фінансових рішень потребує узгодження з існуючими підходами та аналітичними інструментами, що залишається недостатньо дослідженим.

Теоретико-методологічні засади формування систем інформаційно-аналітичного забезпечення досліджено також у працях українських учених О. Венгер та Г. Жихар [15], В. Воронкової, В. Кошелевського та С. Лисиці [17], А. Мельника та Р. Винокурова [18]. О. Циганова та І. Мурашко [20] підкреслюють роль фінансового аналізу як основи обліково-аналітичного забезпечення прийняття управлінських рішень на підприємстві. В. Волошина-Сідей та А. Кириченко [16] зосереджують увагу на інформаційно-аналітичному забезпеченні управління грошовими потоками. Зазначені дослідження формують важливе теоретичне підґрунтя, однак не забезпечують комплексного узагальнення підходів та аналітичних інструментів у контексті прийняття фінансових рішень.

Незважаючи на значну кількість наукових праць щодо інформаційно-аналітичного забезпечення прийняття фінансових рішень, низка аспектів залишається недостатньо дослідженою. Зокрема, потребує подальшого розвитку питання інтеграції різних підходів до прийняття фінансових рішень (економічного, управлінського, поведінкового, інформаційно-аналітичного) до єдиної методологічної системи, а також їх узгодження з аналітичними інструментами, що використовуються у процесі обґрунтування рішень. Досі недостатньо розкриті механізми поєднання формалізованих аналітичних методів із експертними та інтуїтивними підходами, а також питання ефективного використання інформаційно-аналітичних систем в умовах зростання невизначеності зовнішнього середовища. Таким чином,

дослідження, спрямоване на систематизацію підходів та узагальнення аналітичних інструментів інформаційно-аналітичного забезпечення прийняття фінансових рішень є актуальним та має практичну цінність.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є систематизація підходів до інформаційно-аналітичного забезпечення прийняття фінансових рішень та узагальнення аналітичних інструментів, що використовуються для їх обґрунтування, а також визначення їхньої ролі у процесі прийняття рішень.

Для досягнення поставленої мети визначено такі завдання:

- узагальнити теоретичні підходи до трактування сутності фінансових рішень;
- систематизувати підходи до інформаційно-аналітичного забезпечення прийняття фінансових рішень;
- охарактеризувати аналітичні інструменти, що використовуються для обґрунтування фінансових рішень;
- визначити роль аналітики у процесі прийняття фінансових рішень в умовах невизначеності.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Дослідження інформаційно-аналітичного забезпечення прийняття фінансових рішень доцільно розпочати з уточнення базової категорії «фінансове рішення», оскільки саме вона визначає логіку побудови аналітичних процедур та методів обґрунтування вибору. Концептуально фінансове рішення доцільно розглядати і як процес обґрунтування вибору та як його результат.

У сучасній науковій літературі виділяють кілька основних підходів до визначення терміну «фінансове рішення», що відображають різні аспекти його формування та обґрунтування, кожен із яких акцентує увагу на окремих характеристиках досліджуваної категорії (таблиця 1).

Таблиця 1. Основні підходи до визначення терміну «фінансове рішення»

Підхід	Характеристики підходу		
	Досліджує фінансове рішення як	Ключові аспекти	Дефініція
Економічний	результат вибору найефективнішого способу використання фінансових ресурсів з метою досягнення економічних цілей суб'єкта.	– орієнтація на максимізацію прибутку, доходу, капіталу; – оцінка показників економічної ефективності; – вибір між альтернативними варіантами з урахуванням витрат і вигод; – врахування вартості грошей у часі.	Фінансове рішення – це раціональний вибір, спрямований на досягнення фінансового результату з урахуванням критеріїв ефективності у коротко- та довгостроковій перспективі.
Управлінський	інструмент реалізації функцій управління, зокрема планування, організації, контролю та мотивації у фінансовій сфері.	– забезпечення збалансованості між ризиком і прибутковістю; – участь у стратегічному і тактичному управлінні об'єкта; – прийняття рішень в умовах обмеженості ресурсів; – делегування повноважень і відповідальності.	Фінансове рішення – це управлінський акт, спрямований на досягнення цілей суб'єкта шляхом ефективного управління фінансовими потоками.
Системний	елемент загальної системи управління фінансами, що взаємодіє з іншими складниками.	– взаємозв'язок між елементами фінансової системи (цілями, ресурсами, структурою тощо); – багаторівнева структура рішень (операційні, тактичні, стратегічні); – взаємодія з іншими підсистемами (маркетинг, виробництво, персонал тощо); – врахування внутрішніх і зовнішніх чинників.	Фінансове рішення – це складова управлінського процесу, що забезпечує узгоджене функціонування фінансової системи організації.
Інформаційно-аналітичний	продукт аналітичної діяльності, що базується на зборі, обробці та інтерпретації фінансової та іншої інформації.	– використання фінансової звітності, бюджетів, управлінських звітів тощо; – застосування методів фінансового аналізу; – значна роль інформаційних систем (ERP, CRM, BI); – підвищення обґрунтованості рішень за рахунок якісної аналітики.	Фінансове рішення – це обґрунтований висновок, сформований на основі достовірної та релевантної фінансової інформації.

Підхід	Характеристики підходу		
	Досліджує фінансове рішення як	Ключові аспекти	Дефініція
Поведінковий	вибір, що формується під впливом психологічних та соціальних чинників, зокрема інтуїції, емоцій, упереджень і досвіду.	– когнітивні викривлення (ефект прив'язки, надмірна самовпевненість, страх втрат тощо); – вплив емоційного стану, соціального середовища, культури; – аналіз фінансової поведінки інвесторів, споживачів тощо; – дослідження обмеженої раціональності суб'єктів.	Фінансове рішення – раціональний, емоційний та/або інтуїтивний вибір, який може відхилитися від економічно оптимального під впливом психологічних чинників.
Нормативно-регуляторний	рішення, що приймається в межах правового поля з урахуванням чинного законодавства, нормативних актів, стандартів і регуляторних вимог.	– відповідність рішення податковому, фінансовому та корпоративному законодавству; – дотримання стандартів бухгалтерського обліку (МСФЗ, П(С)БО тощо); – вплив державної політики та вимог контролюючих органів; – правові наслідки прийняття рішення.	Фінансове рішення – це юридично обґрунтований вибір, що здійснюється відповідно до зовнішніх регуляторних вимог та обмежень.

Джерело: власна розробка авторів із використанням даних [14, 19, 20].

Окрім наведених основних підходів до трактування терміну «фінансове рішення» у науковій літературі зустрічаються й інші, зокрема:

– ризико-орієнтований, який розглядає фінансове рішення як результат узгодження очікуваної дохідності та рівня фінансових ризиків в умовах невизначеності [1];

– етичний (соціально відповідальний), який трактує фінансове рішення як результат не лише економічно обґрунтованого, але й етично відповідального вибору [14];

– інституційний, у межах якого прийняття фінансового рішення відбувається з урахуванням впливу інституційного середовища, зокрема формальних правил, неформальних норм і звичаїв, а також інституційних обмежень суб'єктів [15].

Узагальнення наведених підходів дозволяє сформулювати авторське визначення: Фінансове рішення – це результат обґрунтованого вибору дії, спрямованої на досягнення фінансових цілей суб'єкта, що формується на основі оцінки достовірної та релевантної інформації та застосування сукупності аналітичних методів її обробки й інтерпретації.

Запропоноване визначення розглядає фінансове рішення як результат поєднання різних підходів, що зумовлює необхідність дослідження аналітичних інструментів його обґрунтування.

Передумовою формування фінансового рішення є наявність певної проблемної ситуації або невідповідності між фактичним і бажаним фінансовим станом об'єкта.

Зауважимо, що довгострокові фінансові рішення часто пов'язані з інвестуванням. У цьому контексті інвестиції доцільно розглядати як свідому відмову від поточного споживання на користь отримання очікуваного більшого доходу в майбутньому, що, своєю чергою, забезпечує досягнення в перспективі бажаного фінансового результату.

Особливості інформаційно-аналітичного забезпечення прийняття фінансових рішень зумовлені етапом, на якому перебуває процес управління.

Процес прийняття управлінського рішення, зокрема фінансового, як правило, відбувається у наступній послідовності:

а) визначення поточного стану об'єкта управління, виявлення проблем та з'ясування їх сутності. На цьому етапі здійснюється пошук, збір, передача, обробка та збереження інформації;

б) прогнозування перспектив розвитку об'єкта з урахуванням ступеня невизначеності та оцінка можливих наслідків невирішення виявлених проблем. У разі прийняття рішень у типових ситуаціях доцільно застосовувати сформовані правила, принципи та політики, тоді як унікальні ситуації потребують індивідуального підходу, використання інтуїції та практичного досвіду;

в) розгляд альтернативних варіантів вирішення проблеми, вибір оптимального з урахуванням визначених критеріїв та формування управлінського рішення;

г) організація виконання прийнятого рішення, що включає:

- доведення рішення до виконавців;
- контроль за виконанням рішення;
- моніторинг та коригування результатів його реалізації.

На кожному з наведених етапів інформаційно-аналітичне забезпечення виконує різні функції, що зумовлює необхідність використання відповідних аналітичних інструментів.

Для вибору найефективніших варіантів управлінських дій застосовуються кількісні та якісні методи обґрунтування фінансових рішень. Поєднання цих методів забезпечує комплексність та підвищує обґрунтованість прийняття фінансових рішень.

Кількісні методи базуються на використанні математичних, статистичних та економетричних моделей, що дають змогу оцінити фінансові показники, рівень ризику та очікувану прибутковість рішень. Поряд із ґрунтовними аналітичними дослідженнями для оперативного прийняття фінансових рішень в умовах обмеженого часу на практиці часто проводять експрес-аналіз, який передбачає швидку оцінку варіантів рішень на основі розрахунку невеликої кількості найбільш інформативних показників.

Якісні методи, що використовуються при прийнятті фінансових рішень, ґрунтуються на експертних оцінках, логічному аналізі, порівнянні альтернатив і врахуванні чинників, що важко піддаються кількісному вимірюванню. При застосуванні якісних методів важливо враховувати ризик когнітивних викривлень – систематичних помилок мислення, які впливають на прийняття фінансових рішень і можуть призводити до ірраціональної поведінки суб'єктів. Найпоширенішими когнітивними викривленнями у поведінкових фінансах, що впливають на процес прийняття фінансових рішень, є упередження підтвердження, ефект прив'язки, евристика

доступності, ефект фреймінгу, упередження ретроспективної оцінки, а також упередження оптимізму, статус-кво, виживання та помилка незворотних витрат. Використання кількісних аналітичних методів дозволяє частково нівелювати вплив суб'єктивних факторів, забезпечуючи більш об'єктивну оцінку альтернатив.

У сучасному фінансовому управлінні прийняття обґрунтованих рішень значною мірою спирається на аналітичні підходи. Виділяють чотири основні типи аналітики, кожен із яких виконує специфічну функцію у процесі обробки даних та формування висновків для прийняття фінансових рішень.

Дескриптивна (описова) аналітика – це тип аналітики, зосереджений на дослідженні історичних даних про події, які вже відбулися. У контексті прийняття фінансових рішень вона охоплює аналіз фінансової звітності, зокрема доходів і витрат, руху грошових коштів, прибутків і збитків тощо.

Для оперативного збирання даних використовується моніторинг – систематичний процес безперервного спостереження, збирання, аналізу та оцінювання даних з метою виявлення змін у певних об'єктах чи процесах. У сфері фінансового менеджменту він забезпечує своєчасне отримання достовірної інформації для прийняття обґрунтованих рішень. У контексті інформаційно-аналітичного забезпечення прийняття фінансових рішень моніторинг є інструментом постійного контролю за фінансовими показниками, ризиками та ринковими тенденціями з метою підвищення ефективності фінансового управління.

Методи, що застосовуються в описовій аналітиці, включають зведені таблиці, діаграми, графіки, табличні звіти, інструменти бізнес-аналітики тощо. Результати дескриптивної аналітики є основою для подальшого поглибленого аналізу.

Діагностична аналітика спрямована на виявлення причинно-наслідкових зв'язків між показниками шляхом аналізу факторів, що вплинули на отримані результати. На відміну від описової аналітики, вона відповідає на запитання «чому це сталося?». У діагностичній аналітиці використовуються такі

методи, як кореляційний аналіз, регресійні моделі, дисперсійний аналіз, факторний аналіз тощо.

Предиктивна аналітика зосереджена на прогнозуванні майбутніх подій. На основі історичних даних, статистичних моделей та цифрових технологій вона дозволяє моделювати різні сценарії розвитку подій і оцінювати ймовірні результати реалізації фінансових рішень.

Прескриптивна аналітика орієнтована на вибір оптимальних дій або стратегій досягнення поставлених цілей. Вона використовує результати інших типів аналітики та доповнює їх методами оптимізації, моделювання рішень і сценарного аналізу. У фінансовому контексті прескриптивна аналітика дозволяє визначати оптимальні інвестиційні рішення, шляхи зниження витрат, підвищення прибутковості, формування цінової політики, балансування портфеля активів, а також ефективний розподіл бюджету та ресурсів. Наприклад, може рекомендувати до фінансування ті чи інші проекти з урахуванням очікуваної рентабельності та рівня ризику. Прескриптивна аналітика часто реалізується через системи підтримки прийняття рішень (DSS), інструменти штучного інтелекту та автоматизовані системи управління.

Серед аналітичних підходів, що створюють підґрунтя для прийняття фінансових рішень, доцільно також виділити фінансову діагностику – процес дослідження стану об'єкта управління, виявлення відхилень від нормального перебігу процесів з метою ідентифікації проблем, як наявних, так і потенційних, а також визначення шляхів їх усунення та запобігання у майбутньому на основі прийняття ефективних рішень.

Таким чином, використання різних типів аналітики забезпечує багаторівневу підтримку процесу прийняття фінансових рішень, поєднуючи аналіз минулих даних, пояснення причин, прогнозування майбутніх тенденцій та обґрунтування оптимальних дій.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Прийняття фінансових рішень є комплексним процесом,

який охоплює економічні, управлінські, інформаційно-аналітичні, поведінкові та нормативні аспекти. Його ефективність значною мірою залежить від якості інформаційно-аналітичного забезпечення, що підвищує обґрунтованість управлінського вибору.

Узагальнення сучасних наукових підходів дозволило сформулювати авторське визначення терміну «фінансове рішення» як результату обґрунтованого вибору дії, спрямованої на досягнення фінансових цілей суб'єкта на основі достовірної інформації та аналітичних методів її обробки.

Визначено, що процес прийняття фінансових рішень включає послідовне виконання інформаційних, аналітичних та управлінських процедур – від збору даних до реалізації та контролю рішень, що вимагає використання відповідних методів аналізу. Поєднання кількісних і якісних методів аналізу підвищує якість фінансових рішень: перші забезпечують формалізовану оцінку показників, другі – врахування експертних суджень і факторів невизначеності.

Сучасна система аналітичної підтримки фінансових рішень ґрунтується на чотирьох типах аналітики – дескриптивній, діагностичній, предиктивній та прескриптивній, які супроводжують процес прийняття фінансових рішень від аналізу ретроспективних даних до формування стратегій. Ефективність фінансових рішень забезпечується комплексним використанням аналітичних інструментів та інтеграцією різних аналітичних підходів у єдину систему підтримки прийняття рішень.

Практична значущість дослідження полягає у можливості застосування його результатів для вдосконалення процесів прийняття фінансових рішень на різних типах суб'єктів господарської діяльності. Запропоновані підходи можуть бути використані для підвищення якості обґрунтування рішень у практиці фінансового менеджменту. Крім того, результати дослідження можуть слугувати методичною основою для впровадження сучасних систем підтримки прийняття рішень у діяльність суб'єктів господарювання.

Перспективи подальших досліджень полягають у вивченні взаємодії формалізованих методів аналізу з експертними та інтуїтивними підходами в

умовах невизначеності. Особливої уваги потребує дослідження можливостей та обмежень використання штучного інтелекту, технологій великих даних і систем підтримки прийняття фінансових рішень. Також перспективним напрямом дослідження є формування критеріїв оцінювання ефективності інформаційно-аналітичного забезпечення фінансових рішень.

Література

1. Adewale T. T., Olorunyomi T. D., Odonkor T. N. Big data-driven financial analysis: A new paradigm for strategic insights and decision-making. *International Journal of Frontiers in Science and Technology Research*. 2023. Vol. 4, No. 2, pp. 33–54. DOI: <https://doi.org/10.53294/ijfstr.2023.4.2.0060>.
2. Al-Refiay H. A. N., Abdulhussein A. S., Al-Shaikh S. S. K. The impact of financial accounting in decision making processes in business. *International Journal of Professional Business Review*. 2022. Vol. 7, No. 4. Art. e0627. DOI: <https://doi.org/10.26668/businessreview/2022.v7i4.e627>.
3. Chen H., Chiang R. H. L., Storey V. C. Business Intelligence and Analytics: From Big Data to Big Impact. *MIS Quarterly*. 2012. Vol. 36, No. 4, pp. 1165–1188. DOI: <https://doi.org/10.2307/41703503>.
4. Davenport T. H., Harris J. G. *Competing on Analytics: The New Science of Winning*. Boston: Harvard Business School Press. 2007. 240 p.
5. Laudon K. C., Laudon J. P. *Management Information Systems: Managing the Digital Firm*. 16th ed. Harlow: Pearson Education. 2020. 669 p.
6. Power D. J. *Decision Support Systems: Concepts and Resources for Managers*. Westport: Greenwood Publishing Group. 2002. 251 p.
7. Provost F., Fawcett T. *Data Science for Business: What You Need to Know about Data Mining and Data-Analytic Thinking*. Sebastopol: O'Reilly Media. 2013. 414 p.
8. Sethi S. R., Mahadik D. A. Forecasting Financial Distress for Organizational Sustainability: An Empirical Analysis. *Sustainable Futures*. 2025. Vol. 9. Art. 100429. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.sftr.2024.100429>.

9. Sharda R., Delen D., Turban E. Business Intelligence, Analytics, and Data Science: A Managerial Perspective. 4th ed. Harlow: Pearson Education. 2019. 832 p.
10. Simon H. A. Administrative Behavior: A Study of Decision-Making Processes in Administrative Organizations. 4th ed. New York: Free Press. 1997. 368 p.
11. Sun L. Management Research of Big Data Technology in Financial Decision-Making of Enterprise Cloud Accounting. *Journal of Information & Knowledge Management*. 2024. Vol. 23, No. 1. Art. 2350067. DOI: <https://doi.org/10.1142/S0219649223500673>.
12. Trieu V. Getting Value from Business Intelligence Systems: A Review and Research Agenda. *Decision Support Systems*. 2017. Vol. 93. P. 111–124. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.dss.2016.09.019>.
13. Zhang W. The application of cloud accounting in enterprise financial decision making in the era of big data. *Applied Mathematics and Nonlinear Sciences*. 2024. Vol. 9, No. 1. DOI: <https://doi.org/10.2478/amns.2023.1.00153>.
14. Баб'як Н.Д., Туманов О.В. Поведінковий контролінг у кризових ситуаціях: покращення прийняття фінансових та управлінських рішень в часи війни. *Актуальні проблеми економіки*. 2024. № 5. С. 223–233. DOI: <https://doi.org/10.32752/1993-6788-2024-1-275-223-233>.
15. Венгер О., Жихар Г. Теоретико-методологічні засади формування системи інформаційно-аналітичного забезпечення в публічному управлінні. *Humanities Studies: Collection of Scientific Papers*. 2025. Vol. 24 (101). P. 280–287. DOI: <https://doi.org/10.32782/hst-2025-24-101-30>.
16. Волошина-Сідей В., Кириченко А. Інформаційно-аналітичне забезпечення системи ефективного управління грошовими потоками підприємства. *Економіка та суспільство*. 2023. № 55. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-9>.

17. Воронкова В., Кошелевський В., Лисиця С. Цифрова трансформація інформаційно-аналітичного забезпечення управлінських процесів у сучасних організаціях в умовах глобальної цифровізації. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2024. № 5 (14). С. 33–41. DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.14-5>.

18. Мельник А., Винокуров Р. Особливості прийняття управлінських рішень, їх оцінка та оцінювання в сучасних умовах. *Економіка та суспільство*. 2025. № 71. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-71-166>.

19. Москвяк Я. Є. Еволюція та класифікація фінансових рішень: сучасний підхід до управління. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2024. № 12 (30). С. 155-163. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-12\(30\)-155-163](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-12(30)-155-163).

20. Циганова О., Мурашко І. Фінансовий аналіз як основа обліково-аналітичного забезпечення прийняття управлінських рішень на підприємстві. *Економіка та суспільство*. 2024. № 62. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-115>.

References

1. Adewale, T. T., Olorunyomi, T. D. and Odonkor, T. N. (2023), “Big data-driven financial analysis: A new paradigm for strategic insights and decision-making”, *International Journal of Frontiers in Science and Technology Research*, vol. 4, No. 2, pp. 33–54. DOI: <https://doi.org/10.53294/ijfstr.2023.4.2.0060>.

2. Al-Refiay, H. A. N., Abdulhussein, A. S. and Al-Shaikh, S. S. K. (2022), “The impact of financial accounting in decision making processes in business”, *International Journal of Professional Business Review*, vol. 7, No. 4. Art. e0627. DOI: <https://doi.org/10.26668/businessreview/2022.v7i4.e627>.

3. Chen, H., Chiang, R. H. L. and Storey, V. C. (2012), “Business Intelligence and Analytics: From Big Data to Big Impact”, *MIS Quarterly*, vol. 36, No. 4, pp. 1165–1188. DOI: <https://doi.org/10.2307/41703503>.

4. Davenport, T.H. and Harris, J.G. (2007), *Competing on Analytics: The New Science of Winning*, Harvard Business Press, Brighton, USA.

5. Laudon, K.C. and Laudon, J.P. (2020), *Management Information Systems: Managing the Digital Firm*, 16th ed, Pearson Education Limited, Harlow, UK

6. Power D. J. *Decision Support Systems: Concepts and Resources for Managers*. Westport:. 2002. 251 p. Power, D. J. (2002), *Decision Support Systems: Concepts and Resources for Managers*, Greenwood Publishing Group, Westport, USA.

7. Provost, F. and Fawcett, T. (2013), *Data Science for Business: What You Need to Know about Data Mining and Data-Analytic Thinking*, O'Reilly Media, Sebastopol, USA.

8. Sethi, S.R. and Mahadik, D.A. (2025), "Forecasting financial distress for organizational sustainability: An empirical analysis", *Sustainable Futures*, vol. 9, article 100429. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.sftr.2024.100429>.

9. Sharda, R., Delen, D. and, Turban, E. (2019), *Business Intelligence, Analytics, and Data Science: A Managerial Perspective*, 4th ed., Pearson Education, Harlow, UK.

10. Simon, H. A. (1997), *Administrative Behavior: A Study of Decision-Making Processes in Administrative Organizations*, 4th ed., Free Press, New York, USA.

11. Sun, L. (2024), "Management Research of Big Data Technology in Financial Decision-Making of Enterprise Cloud Accounting", *Journal of Information & Knowledge Management*, vol. 23, No. 1. Art. 2350067. DOI: <https://doi.org/10.1142/S0219649223500673>.

12. Trieu, V. (2017), "Getting Value from Business Intelligence Systems: A Review and Research Agenda", *Decision Support Systems*, vol. 93, pp. 111–124. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.dss.2016.09.019>.

13. Zhang, W. (2024), "The application of cloud accounting in enterprise financial decision making in the era of big data", *Applied Mathematics and*

Nonlinear Sciences, vol. 9, No. 1. DOI: <https://doi.org/10.2478/amns.2023.1.00153>.

14. Babiak, N.D. and Tumanov, O.V. (2024), “”, *Aktual'ni problemy ekonomiky*, vol. 5, pp. 223–233. DOI: <https://doi.org/10.32752/1993-6788-2024-1-275-223-233>.

15. Venher, O. and Zhykhar, H. (2025), “”, *Humanities Studies: Collection of Scientific Papers*, vol. 24 (101), pp. 280–287. DOI: <https://doi.org/10.32782/hst-2025-24-101-30>.

16. Voloshyna-Sidey, V. and Kyrychenko, A. (2023), “Information and analytical support for an effective cash flow management system for enterprises”, *Ekonomika ta suspil'stvo*, vol. 5. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-9>.

17. Voronkova, V., Koshelevs'kyj, V. and Lysytsia, S. (2024), “”, *Tsyfrova ekonomika ta ekonomichna bezpeka*, vol. 5 (14), pp. 33–41. DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.14-5>.

18. Mel'nyk, A. and Vynokurov, R. (2025), “”, *Ekonomika ta suspil'stvo*, vol. 71. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-71-166>.

19. Moskviak, Ya. Ye. (2024), “”, *Aktual'ni pytannia u suchasnij nausti*, vol. 12 (30), pp. 155-163. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-12\(30\)-155-163](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-12(30)-155-163).

20. Tsyganova, O. and Murashko, I. (2024), “Financial analysis as the basis of accounting and analytical support for making management decisions at the enterprise”, *Ekonomika ta suspil'stvo*, vol. 62. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-115>.

Отримано редакцією журналу / Received: 15.04.26

Прорецензовано / Revised: 21.04.26

Дата публікації / Published: 23.04.26